

Kartverket

REF.:

VÅR REF.:
16/27-3DATO:
04.03.2016**Navnesak 2015/3, Trandum/Trandem mfl. - Rømskog kommune**

Kartverket og Rømskog kommune har reist navnesak på en del navn i Rømskog kommune. Kommunen har sendt saken på høring, og har sendt de to innkomne høringsuttalelsene til stedsnavntjenesten. Eierne på 73/10 har uttalt seg, se under dette gårds- og bruksnummeret. Jørn Ola Trandem har lagt ved skjøter fra 1831 og 1872 hvor skrivemåten av gårdsnavnet er *Trandem*, men har ikke skrevet noe mer om skrivemåteønske eller begrunnelse. Kommunen har ingen innspill i saken. Våre tilrådinger følger nedenfor.

1. Trandum, Trandem - gårdsnavn (gnr 73)

Gårdsnavnet har mange forskjellige skrivemåter i de eldre kildene som er listet opp i bind 12 av *Bustadnavn i Østfold* (forkortet BØ). De registrerte uttalene er /''tranåm/ (fra *Norske Gaardnavne*, men er trolig feil - originalmanuset har /''tranøm/) og /''tranøm/. Etterleddet er forklart som det norrøne ordet *heimr* 'bosted'. Forleddet kan være et elvenavn **Trønd* eller **Trønn*, eller hele navnet kan være en oppkalling etter by- eller landskapsnavnet *Trondheim*. Herredsregisteret har registrert uttalen /tran`nomm/ for gårdsnavnet, dessuten sammensetningen /tran`nommse:tra/, /tra`nnomsętra/.

Formålsparagrafen i stedsnavnloven slår fast at stedsnavnene skal få en skriftform som ikke skygger for meningsinnholdet. Dette navnet er såpass endret både i uttale og skrift at uansett om opphavet er et elvenavn + *heim* eller navnet *Trondheim*, ville en etymologisk tydelig skrivemåte ligge fjernt fra både uttale og skriftradisjonen de siste hundreårene (med unntak av 1838-matrikkelen, som har skrivemåten *Thrandeim/Throndeim*). Uttalen av navnet må derfor være det avgjørende her, jf § 4 første ledd: «dersom ikkje anna er fastsett i denne lova, skal det ved fastsetjing av skrivemåten av stadnamn takast utgangspunkt i den nedervde lokale uttalen». Denne regelen vil gi skrivemåten *Trannøm*, alternativt *Trannom* dersom uttalen i herredsregisteret legges til grunn. En slik skrivemåte er imidlertid ikke i tråd med høringsuttalelsene som er kommet inn, og har heller ingen tradisjon i skrift. Skrivemåten *Trandem*, som er ønsket lokalt, blir et slags kompromiss mellom uttalen og bestemmelsen i formålsparagrafen. Skrivemåten

med *-nd-* viser et av navnets mulige opphav, og skrivemåten *-em* for sisteleddet ligger nærmere ordet *heim* enn skrivemåtene *-øm* og *-om*. Vi tilrår derfor skrivemåten **Trandem** for gårdsnavnet.

2. Trandumseter, Trandumsætra, Trandumsetra, Trandem - bruksnavn (gnr/bnr 73/10)

Høringsuttalelser

-Helene Jovall Dahl og Lasse Christensen (beboere/innehavere 73/10) ønsker skrivemåten *Trandumsætra*, fordi det er denne skrivemåten de siste generasjonene på gården har brukt.

Uttaleopplysninger

Herredsregisteret har uttalene /tran`nommsæ:tra/ og /tra`nnomsętra/, mens BØ har /`tranømsæ:tra/ og /`sæ:tra/. I BØ er også gnr/bnr 73/10 oppført med navnet *Sæterhaugen* /`sæ:terhæuən/, og i *Norske Gaardnavne* har gnr/bnr 73/10 navnene /sæ`tra/ og /sæ`terhauen/.

Diskusjon og konklusjon

For førstedelen av navnet tilrår vi skrivemåten *Trandem-*, jf. diskusjon under gårdsnavnet ovenfor. Når det gjelder skrivemåten *sæter* med æ, var denne tillatt i rettskrivningen frem til 2012, mens i dag er *seter* eneste godkjente form. Reglene i stedsnavnloven (kommentarer til forskriften, punkt 1. b) iii. sjettedde) åpner imidlertid for å bruke dialektformer som har nær sammenheng med norrøne former, og dette ordet hadde i norrønt formene *setr* og *sætr*. Vi tilrår derfor skrivemåten **Trandumsætra** i tråd med uttalen og ønsket fra eierne. Dersom kortformen skal føres i SSR som alternativ form, tilrår vi skrivemåten **Sætra**.

3. Nord-Trandum, Trandem nordre, Trandem, Nordre - bruksnavn (gnr/bnr 73/9)

Vi tilrår primært skrivemåten **Nordtrandem** i samsvar med uttalen /`no:tranøm/ i BØ, jf. også diskusjon under gårdsnavnet ovenfor. Subsidiært kan vi åpne for skrivemåten **Nordre Trandem**.

4. Sør-Trandum, Trandem, Trandem Søndre - bruksnavn (gnr/bnr 73/15)

Vi tilrår primært skrivemåten **Mellomtrandem** eller **Sørtrandem**, subsidiært **Søndre Trandem**. I BØ har gnr/bnr 73/15 navnet /`mælo:tranøm/, mens gnr/bnr 73/16 har navnet /`sø:tranøm/. I matrikelutkastet fra 1950 har gnr/bnr 73/15 navnet *Trandem søndre*, og gnr/bnr 73/16 har navnet *Trandem vestre*.

5. Trandem vestre, Vest-Trandum, Trandem Vestre - bruksnavn (gnr/bnr 73/16)

Vi tilrår primært **Vesttrandem** eller **Sørtrandem**, subsidiært **Vestre Trandem** eller **Søndre Trandem**. I BØ har gnr/bnr 73/15 navnet /''mæloṃtranøm/, mens gnr/bnr 73/16 har navnet /'sø:tranøm/. I matrikkelutkastet fra 1950 har gnr/bnr 73/15 navnet *Trandem søndre*, og gnr/bnr 73/16 har navnet *Trandem vestre*.

6. Trandumseterhaget - annen kulturdetalj

Trandemsseterhaget, jf. diskusjon under gårdsnavnet ovenfor.

7. Trandumsholmen - holme

Trandumsholmen, jf. diskusjon under gårdsnavnet ovenfor.

8. Øremosen, Øremåsan - myr

Heredsregisteret har uttalen /-må:sån/ i flere navn, men det ser ut til å være gjort samlevedtak om *-måsan*, selv om skrivemåtene i SSR varierer. Vi tilrår derfor skrivemåten **Øremåsan**.

9. Rømungen - gruppe av vann

Heredsregisteret har registrert «/röm`moṃṃän/, fl. /röm`moṃṃänə/, /væss`tära/ og /öss`tära/». Vi tilrår derfor både entallsform og flertallsform for dette navnet: **Vestre eller Vestare Rømungen, Østre eller Østare Rømungen og Rømungane**.

10. Oksen - grensemerke

Oksen

12. Oksen røys, Okserøysa - grensemerke

Okserøysa

13. Dyvlene røys, Dyvelrøysa - grensemerke

Dyvlerøysa

15. Mosehals, Mosehalsrøysa, Myrhalsrøysa - grensemerke

Måsahalsrøysa

16. Porstjenn røys, Porstjernrøysa, Porstjennsrøysa - grensemerke

Vi tilrår skrivemåten **Porstjennrøysa**, jf. uttalen /pɔɾˈʂkɛnn/ i herredsregisteret og at det er gjort vedtak om skrivemåten *-tjenn-*.

17. Blekjetjern røys, Blekjetjennsrøysa - grensemerke

Blekjetjennrøysa

20. Trandem - bruksnavn (gnr/bnr 73/11)

Trandem, jf. gårdsnavnet ovenfor.

21. Trandem - bruksnavn (gnr/bnr 73/13)

Trandem, jf. gårdsnavnet ovenfor.

24. Trandem Nedre - bruksnavn (gnr/bnr 73/22)

Primært **Nertrandem**, subsidiært **Nedre Trandem**, jf. gårdsnavnet ovenfor.

25. Trandemløyken - bruksnavn (gnr/bnr 73/39)

Trandemlykkja eller bare **Lykkja**. Herredsregisteret har uttalene /lyˈk̂ä/ og /traˈnnomlyk̂ä/, med opplysningen «Et lite bruk som hører Trandum gård til». BØ har registrert *Lykkja* /ˈˈlyk̂a/ og *Trandumslykkja* som navn på gnr/bnr 73/5.

26. Trandemhagen - bruksnavn (gnr/bnr 73/72)

Trandemhagan

27. Trandem Vestre II - bruksnavn (gnr/bnr 73/79)

Vestre Trandem, jf. gårdsnavnet ovenfor. Romertallet er vel en matrikelteknisk oppføring, og ikke en del av selve bruksnavnet.

28. Trandemhagen II - bruksnavn (gnr/bnr 73/86)

Trandemhagan. Romertallet er vel en matrikkelteknisk oppføring, og er ikke å regne som en del av bruksnavnet.

For navnekonsulentene Vidar Haslum og Botolv Helleland

Vennlig hilsen

Line Lysaker Heinesen
navnesekretær

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.